

INFORMATOR PRAWNY

PRAWA I OBOWIĄZKI OBYWATELSKIE - PRAWO DO SĄDU

CIESZYMY SIĘ, ŻE MOŻEMY
ZAPROPONOWAĆ PAŃSTWU NASZ
INFORMATOR PRAWNY
W TEMATYCE
PRAWA I OBOWIĄZKI
OBYWATELSKIE
- PRAWO DO SĄDU.

W ŚRODKU ZNAJDZIECIE PAŃSTWO
PRZYDATNE WZORY PISM W
POSTĘPOWANIU SĄDOWYM, W TYM
WZÓR WNIOSKU O ZWOLNIENIE Z
KOSZTÓW SĄDOWYCH CZY
WNIOSEK O USTANOWIENIE
PEŁNOMOCNIKA Z URZĘDU.

PRAWA I OBOWIĄZKI OBYWATELSKIE

PRAWO DO SĄDU

Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawowany jest przez: Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe. Szeroko rozumiane uprawnienie obywateli do sądów stanowi jedno z ich fundamentalnych konstytucyjnych praw. Każda osoba pozostająca w sporze zachowuje prawo do złożenia odpowiedniego pozwu lub wniosku do sądu, wnosząc o rozpatrzenie określonej sprawy przez niezawisły i bezstronny skład orzekający.

Podstawowymi elementami prawa obywateli do sądu są:

1. prawo do sprawiedliwego wyroku sądowego wraz z uzasadnieniem (prawo do rozpatrzenia sprawy i uzyskania wiążącego jej rozstrzygnięcia przez niezależny, bezstronny, niezawisły sąd),
2. prawo dostępu do właściwego sądu,
3. prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej (m.in. prawo do odpowiednio ukształtowanego systemu środków dowodowych i środków zaskarżenia, prawo stron do przedstawienia argumentów, prawo obywatela do bycia rzetelnie i profesjonalnie reprezentowanym, prawo do obrony, prawo do uczciwego, publicznego, jawnego procesu, prawo dostępu do informacji o stanie sprawy, prawo do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie bez nieuzasadnionej zwłoki),
4. obowiązek sądu zbadania wszystkich istotnych aspektów danej sprawy (rozpoznania istoty sprawy),
5. obowiązek ujawnienia w sposób jasny, rzeczowy, klarowny, czytelny toku rozumowania sądu w celu stworzenia adresatowi orzeczenia (decyzji prawnej) możliwości weryfikacji argumentacji przedstawionej w jego uzasadnieniu,
6. przejrzyste zaprezentowanie motywów rozstrzygnięcia sądowego (tzw. rzetelne uzasadnienie),
7. unikanie arbitralności, w szczególności poprzez oparcie procedury prawnej na zasadzie jawności postępowania, równości stron i zapewnienie udziału zainteresowanych podmiotów w postępowaniu sądowym,

8. zapewnienie przewidywalności rozstrzygnięcia sądowego i spójności działania systemu (wymiaru) sprawiedliwości.

Obywatelom przysługuje również uprawnienie do czynnego udziału przed sądami dyscyplinarnymi. Prawo do sądu dyscyplinarnego to przede wszystkim prawo dostępu do sądu oraz prawo do rzetelnego procesu, rozumiane zgodnie z ogólnymi standardami przyjętymi w prawie międzynarodowym i europejskim. Przykładem postępowania dyscyplinarnego może być pociągnięcie adwokata do odpowiedzialności z tytułu nienależytego wykonywania swoich obowiązków związanych z prowadzeniem sprawy. Rozprawa przed sądem dyscyplinarnym ma charakter *quasi-sądowy*. W związku z powyższym, współkształtują one zatem standard ochrony prawnej.

Podstawą prawną pozwalającą skorzystać z prawa obywateli do sądu jest art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z brzmieniem ust. 1 niniejszego przepisu każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z kolei, w świetle ust. 2 ww. regulacji, wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie.

Kolejnym przepisem prawnym wynikającym z naczelnego aktu normatywnego w Polsce odwołującym się do zasady prawa obywateli do sądu jest art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, który stanowi, że pozbawienie obywatela prawa do sądu nie może nastąpić na mocy ustawy. Strona postępowania sądowego, w sprawie której zapadł niekorzystny wyrok zachowuje prawo wniesienia odwołania do sądu I instancji za pośrednictwem sądu pierwszej instancji. Sprawa jest wówczas rozpatrywana przez inny skład orzekający, co pozostawia nadzieje na inny sposób spojrzenia na sprawę, czego wyrazem może być odmienne rozpatrzenie sprawy.

Kwestia dotycząca prawa do sądu została również uregulowana przepisami rangi ustawowej. Prawo do sądu zostało wyrażone w art. 7 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (dalej p.p.s.a.) oraz w art. 10 p.p.s.a. Pierwszy z nich stanowi, że sąd administracyjny powinien podejmować czynności zmierzające do szybkiego załatwienia sprawy i dążyć do jej rozstrzygnięcia na pierwszym posiedzeniu. Drugi z kolei stanowi, że rozpoznanie spraw odbywa się jawnie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Przepisy te mają na celu zapewnienie obywatelom nie tylko sprawiedliwego i rzetelnego procesu, ale rozpatrzonego w

możliwie jak najszybszym terminie. Zmierzają one do rozwiązania zaistniałego pomiędzy stronami sporu.

Istotnym standardem wynikającym z zasady prawa do sądu jest nie tylko rzetelne i możliwie jak najszybsze wydanie orzeczenia, ale również jego wykonanie w postaci przeprowadzonego przez komornika sądowego postępowania egzekucyjnego, na którym ciąży obowiązek dochowania należytej staranności przy wyegzekwowaniu należnych wierzycielom kwot pieniężnych.

Jednym z przejawów niezakłóconego prawa do sądu są możliwie jak najniższe wysokości opłat i kosztów sądowych. Nie mogą być one ustanawiane w sposób zbyt wygórowany, ponieważ utrudniałyby wówczas dostęp obywateli do sądu. Nie może w praktyce dochodzić do sytuacji, w których możliwość wystąpienia przez danego obywatela na drogę postępowania sądowego byłoby utrudnione z uwagi na uszczerbek na jego majątku.

W ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w zakresie zwolnienia od ich ponoszenia, została przewidziana następująca procedura. W myśl art. 102 ust. 1 i 2 ww. ustawy zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, sąd wezwie wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych na podstawie art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (dalej k.p.c.).

Ponadto strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub w części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny (art. 117 § 1 i 2 k.p.c.). Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Wzór wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych

Olsztyn, dnia .....

**Sąd Rejonowy
I Wydział Cywilny
w Olsztynie**

Wnioskodawczynie: Janina Kowalska
ul. Krasnoludków 5/12
10-900 Olsztyn
PESEL: 80082303879

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych

Wnoszę o zwolnienie mnie od kosztów sądowych w całości w sprawie o podział majątku wspólnego, gdyż nie jestem w stanie ponieść kosztów opłaty od wniosku i pozostałych kosztów postępowania, bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i rodziny.

Janina Kowalska

Załącznik:

- oświadczenie o stanie rodzinnym, majątkowym, dochodach i źródłach utrzymania.

Wzór wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu

Olsztyn, dnia .....

**Sąd Rejonowy
I Wydział Cywilny
w Olsztynie**

Wnioskodawczyni: Janina Kowalska
ul. Krasnoludków 5/12
10-900 Olsztyn
PESEL: 80082303879

Wniosek **o ustanowienie pełnomocnika z urzędu**

Wnoszę o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia w moim imieniu wniosku o podział majątku wspólnego i reprezentowania mnie w sprawie.

Uzasadnienie

Nie jestem w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia pełnomocnika z wyboru bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i rodziny. Skomplikowany charakter sprawy i brak odpowiedniej wiedzy sprawia zaś, iż sama nie jestem w stanie sporządzić wniosku o podział majątku, ani też należycie bronić swych interesów przed sądem.

Janina Kowalska

Załącznik:

- oświadczenie o stanie rodzinnym, majątkowym, dochodach i źródłach utrzymania.

WZÓR

OŚWIADCZENIE O STANIE RODZINNYM, MAJĄTKU, DOCHODACH I ŹRÓDŁACH UTRZYMANIA
<p style="text-align: center;">POUCZENIE</p> <ol style="list-style-type: none">
1) Druk należy wypełnić czytelnie, dokonując wpisów bez skreśleń i poprawek.
2) Każdą rubrykę niezacieniowaną należy wypełnić przez wpisanie odpowiedniej treści.
3) Jeżeli wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego jest składany wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, dołącza się tylko jedno oświadczenie.
4) Jeżeli oświadczenie nie będzie zawierało wszystkich wymaganych danych, wnioskodawca zostanie zobowiązany do poprawienia lub uzupełnienia oświadczenia w terminie tygodniowym od dnia otrzymania wezwania. Po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwraca wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego lub wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.
5) Jeżeli nie jest możliwe wpisanie wszystkich danych w druku, należy umieścić te dane na dodatkowej karcie formatu A4, ze wskazaniem uzupełnianej rubryki. Pod dodaną treścią należy złożyć podpis.
6) Dane w oświadczeniu należy wpisać według stanu istniejącego w dniu jego sporządzenia.
7) Sąd może zarządzić stosowne dochodzenie, jeżeli na podstawie okoliczności sprawy lub oświadczeń strony przeciwnej powziął wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego strony domagającej się ustanowienia lub zastępowanej przez ustanowionego adwokata lub radcę prawnego bądź strony domagającej się zwolnienia od kosztów sądowych lub z niego korzystającej (art. 119¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.); art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025, z późn. zm.)).
8) Stronę, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na skutek świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, sąd, cofając zwolnienie, skazuje na grzywnę w wysokości do 1000 złotych. Niezależnie od obowiązku uiszczenia grzywny strona powinna uiścić wszystkie przepisane opłaty i pokryć obciążające ją wydatki. Osobę, która ponownie zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, świadomie podając nieprawdziwe okoliczności o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, sąd, odrzucając wniosek, skazuje na grzywnę w wysokości do 2000 złotych (art. 111 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025, z późn. zm.)).
9) Stronę, która uzyskała ustanowienie adwokata lub radcy prawnego na skutek świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, sąd skazuje na grzywnę w wysokości do 5000 złotych, niezależnie od jej obowiązku uiszczenia wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego (art. 120 § 4 w zw. z art. 163 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.)).
1. Sąd, do którego jest składane oświadczenie
(nazwa i siedziba sądu, ewentualnie również właściwy wydział)
Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny
2. Sygnatura sprawy
(wpisuje się, gdy oświadczenie jest składane po złożeniu pozwu lub wniosku)
3. Dane osoby składającej wniosek

Imię i nazwisko, numer PESEL, a w wypadku przedsiębiorców dodatkowo NIP

(w razie nieposiadania numeru PESEL należy podać imię ojca i imię matki; w razie nieposiadania NIP-u należy podać informację o jego braku)

Janina Kowalska , PESEL 80082303879

4. Stan rodzinny

(należy wpisać dane osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z wnioskodawcą: małżonka lub osoby pozostającej we wspólnym pożyciu z wnioskodawcą, wstępnych, zstępnych i osób pozostających w stosunku przysposobienia lub pod opieką wnioskodawcy, powinowatych)

Imię i nazwisko	Data urodzenia	Rodzaj stosunku łączącego wskazaną osobę z wnioskodawcą
Alicja Kowalska	30.06.2009 r.	córka
Filip Kowalski	1.04.2013 r.	syn

5. Majątek

(należy wpisać stan majątkowy wnioskodawcy, wskazując jednocześnie tytuł prawny (np. własność, użytkowanie wieczyste); jeżeli przedmioty wchodzące w skład majątku są przedmiotem współwłasności lub współużytkowania wieczystego, należy w stosunku do każdego z nich podać udział lub zaznaczyć, że wchodzi w skład majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową)

Nieruchomości

nieruchomość przeznaczona do stałego zamieszkiwania przez wnioskodawcę (nieruchomość zabudowana domem mieszkalnym lub mieszkanie)

(należy podać adres, powierzchnię działki, domu, mieszkania w m2 i szacunkową wartość)

Nie posiadam.

nieruchomość rolna

(należy podać adres, powierzchnię w hektarach, szacunkową wartość i sposób rolniczego wykorzystania; jeżeli nieruchomość stanowi gospodarstwo rolne, należy wskazać osobno powierzchnię gruntów rolnych i leśnych, liczbę budynków, liczbę i rodzaj urządzeń służących do produkcji, liczbę i rodzaj inwentarza żywego)

Nie posiadam

inne nieruchomości (należy podać adres, powierzchnię w hektarach lub w m2, szacunkową wartość i sposób wykorzystania)
Nie posiadam.
Pozostały majątek
oszczędności (należy wpisać wartość nominalną i walutę kwot znajdujących się na rachunkach bankowych oraz posiadanych zasobów pieniężnych w gotówce)
Nie posiadam.
papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, np. udziały, polisy inwestycyjne, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, polisolokaty (należy wpisać rodzaj i wartość nominalną lub szacunkową)
Nie posiadam.
wierzytelności (w przypadku wierzytelności pieniężnych należy wpisać należność (kwotę pieniężną) przypadającą od innej osoby lub osób oraz termin, w jakim powinna być zapłacona; w przypadku wierzytelności niepieniężnych należy podać obowiązek niepieniężny, który ma spełnić inna osoba lub osoby, jego wartość szacunkową i termin jego spełnienia; należy także podać sposób zabezpieczenia wierzytelności, np. weksel, hipoteka, przewłaszczenie na zabezpieczenie)
Nie posiadam.
inne przedmioty wartościowe (ruchomości) o wartości wyższej niż 5000 zł, np. samochody i inne pojazdy mechaniczne, maszyny, urządzenia elektroniczne, biżuteria, sprzęt RTV i AGD (należy wpisać nazwę, rodzaj/typ, rok produkcji oraz szacunkową wartość każdego przedmiotu odrębnie)
Nie posiadam.

6. Dochody i źródła utrzymania wnioskodawcy i osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym

(należy wpisać odrębnie dla każdej osoby wszystkie dochody i źródła utrzymania np. z tytułu wynagrodzenia za pracę, emerytury, renty, działalności wykonywanej osobiście - w tym z wykonania umów cywilnoprawnych, pełnienia obowiązków społecznych lub obywatelskich, zasiadania w zarządach, radach nadzorczych i komisjach osób prawnych, z praw autorskich, pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy, z najmu, dzierżawy, dywidend, dopłat do produkcji rolniczej i działów specjalnych produkcji rolnej, alimentów)

Imię i nazwisko	Z jakiego tytułu	Dochód miesięczny/roczny netto (należy podać wysokość dochodu i właściwy okres rozliczeniowy)
Janina Kowalska	Praca 500 + Alimenty	2000 zł miesięcznie 1000 zł miesięcznie 900 zł miesięcznie
/	/	/
/	/	/
/	/	/
/	/	/

7. Zobowiązania i stałe wydatki

(należy wpisać np. kredyty, pożyczki, raty leasingowe, alimenty, czynsze najmu, dzierżawy, koszty ponoszone na mieszkanie, opłaty za media, koszty leczenia, rehabilitacji, ubezpieczenia majątku)

Czynsz - 480 zł
Prąd - 80 zł
TV i Internet - 100 zł
Telefon - 100 zł
Rata kredytu - 1100 zł
Leki - 150 zł

8. Inne dane, które wnioskodawca uważa za istotne

9. Miejscowość i data

Olsztyn, dnia....

10. Podpis wnioskodawcy

Janina Kowalska

**FUNDACJA „INICJATYWA
KOBIEK AKTYWNYCH” W
RAMACH UMOWY Z
POWIATEM PISKIM
REALIZUJE ZADANIE
PUBLICZNE „PROWADZENIE
PUNKTU PRZEZNACZONEGO
NA UDZIELANIE
NIEODPŁATNEJ POMOCY
PRAWNEJ LUB ŚWIADCZENIE
NIEODPŁATNEGO
PORADNICTWA
OBYWATELSKIEGO NA
TERENIE POWIATU PISKIEGO
W 2021 R.”.**

**WSKAZANE DZIAŁANIE
FINANSOWANE JEST ZE
ŚRODKÓW MINISTERSTWA
SPRAWIEDLIWOŚCI
PRZEKAZANYCH FUNDACJI
PRZEZ POWIAT PISKI I PRZY
WSPARCIU
ORGANIZACYJNYM
POWIATU PISKIEGO.**

POWIAT PISKI

